

DIALEKT- OCH FOLKMINNESARKIVET UPPSALA

INSTITUT FÖR UNDERSÖKNING AV SVENSKA
DIALEKTER OCH FOLKMINNEN

Vår ref.

Frågelista ALE nr 2

För drygt ett par år sedan vände vi oss till våra meddelare för att få hjälp med att samla in kompletterande dialektmaterial för Europeisk språk-atlas (Atlas Linguarum Europae - ALE).

Vi sänder Dig nu en ny ordfrågelista, ALE nr 2, och hoppas att Du även denna gång skall vara villig att besvara våra frågor för angiven socken. Undersökningen ingår i ett större internationellt projekt som omfattar hela Europa och som syftar till en kartläggning av alla Europas språk och dialekter. Materialet vi får in läggs in på kartor som därigenom visar de olika ordens geografiska spridning och variation, och dessa kartor kommer senare att tryckas.

Det är av största vikt att svaren så vitt möjligt återger korrekt och genuin dialekt. Det räcker alltså inte med att skriva ordets riksspråkliga form. Om det heter hunn, skriv då så och inte hund, skriv - om det heter så - kattä (katte, kaatt, kått etc.), jalme (jaałm, jałm, jâłm etc.), inte katta, jalma. Men heter det hund, (en) katta o.s.v., så skriver man förstås också så. Märk också att en dialekt kan ha exv. bestämd form i stället för obestämd form, exv. maskrosän, nisjops-blåa 'maskros(orna)', eller pluralis (flertal) i stället för singularis (ental) läkblacker, ej läkeblacka 'groblad'.

- ./.
- Korta anvisningar för en enkel ljudbeteckning bifogas. Om Du finner den besvärlig, så kan Du dock använda Din egen stavning.

Vi bilägger också ett särskilt blad med plats för uppgift om vilken ort (landskap, socken etc.) som avses och likaså för upplysningar om meddelare och eventuella andra anlitate sagespersoner.

Om Du inte själv är i tillfälle att besvara frågorna i listan, kanske Du kan lämna den vidare till någon annan intresserad person. Observera dock att det är viktigt att den som besvarar frågorna är hemma i den dialekt som skall återges eller annars har tillgång till goda sagespersoner med kunskap om dialekten.

Adress:
O. Agatan 27, 3 tr.
S-753 22 UPPSALA

Telefon:
Växel 018/156360
Arkivchef 13 84 20

Folkminnesavd. 13 75 38
Fonogramavd. 14 21 38

Ljudbeteckning

Om fonetisk skrift (ljudskrift) som exv. det svenska landsmålsalfabetet inte begagnas, måste man använda vanliga bokstäver eventuellt med tilllägg av vissa specialtecken. Alla dialektord bör stavas alldeles så som de uttalas, så att stavningen ger klart besked om ordens brukliga uttal i genuin dialekt. Därav följer att man i åtskilliga fall måste göra avvikelser från vanlig riksspråksstavning.

Märk särskilt följande:

o-ljudet stavas alltid med o

å-ljudet stavas alltid med å, t.ex. kåmma, såva, tålv

ä-ljudet stavas alltid med ä, t.ex. mäj, dän fämte

(bokstaven e används uteslutande för rent e-ljud och bokstaven o uteslutande för verkligt o-ljud.)

j-ljudet stavas alltid med j

sje-ljudet stavas alltid med sj (ssj) el. eventuellt sch

tje-ljudet stavas alltid med tj (ttj)

I stället för t.ex. "hjälp", "djup", "ljus", "gäst" skriver man således jälp, jup, jäst o.s.v.; i stället för "stjärna", "skiva", "skjorta" skriver vi sjärna, sjiva, sjorta el. sjortta o.s.v.; i stället för "kyrka", "kjol", "kiosk", skriver man tjyrka, el. tjörka, tjol, tjäsk o.s.v. eller annars den form som dialekten i fråga har. Dubbeltecknat sje- och tje-ljud, d.v.s. ssj och ttj skrivs när ljuden kommer efter kort vokal, t.ex. myttje, hässja, ussj.

Ofta har dialekterna särskilda språkljud, som saknar motsvarighet i riksspråket och ej kan återges med vanliga bokstäver. Sådana språkljud bör då skrivas med egna särskilda bokstavstecken.

I många dialekter förekommer ofta ett eller flera av följande språkljud, som ej bekvämt kan uttryckas med vanliga bokstäver:

- â (el. ą i landsmålsalfabetet ą, ǫ el. a), "ljust" el. öppet a-ljud ofta med dragning mot ä, som i tâta, kâr 'karl' (Ångermanland m.fl.)
- ô (el. 8) (i landsmålsalfabetet 8 el. Ǿ), öppet ö-ljud med dragning mot å el. u, klart skilt från vanligt ö-ljud, t.ex. i gôsse el. gössä, kôł (Ångermanland m.fl.), sôva.
- ‡ (i landsmålsalfabetet ‡), s.k. tjockt l, t.ex. i hôł 'hål', boł 'bord', fôłk 'folk'.
- ŋ (i landsmålsalfabetet ŋ), "tjockt" n, t.ex. i grånga 'granen', gringä 'gråta', onsdan 'onsdag(en)' (Ångermanland).

De tecken som här föreslås är konstruerade för maskinskrift (med standardtangentsbord utan extra typer). De åstadkoms genom kombinationer av vanliga bokstäver med cirkumflex accent (â, ô), kommatecken (ą, ŋ) eller bindestreck (‡).

Svar på Frågelista ALE nr 2

Landskap ..... Socken ..... *Junsele* .....

By ..... Gård .....

Meddelare/Sagesperson

Namn ..... Födelseår .....

Födelseort ..... Yrke .....

(Uppväxtort) .....

Bostadsort .....

Övriga sagespersoner

.....

.....

.....

.....

.....

.....